

วิธืคำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ครูฝ่ายบริหาร แบ่งเป็น
 - 1.1 ครูฝ่ายบริหารที่ไม่ประจำอยู่ในโรงเรียน ได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัด ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ
 - 1.2 ครูฝ่ายบริหารที่ประจำอยู่ในโรงเรียน ได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน
2. ครูฝ่ายวิชาการ ได้แก่ ครูที่ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าหมวดวิชา และครูที่ทำการสอน
3. ผู้ปกครองนักเรียน ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนปัจจุบันในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรดังกล่าวได้มาจากจังหวัดต่าง ๆ ในเขตศึกษา 2 คือ จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล รวม 4 จังหวัด

กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยครั้งนี้ยึดจังหวัดเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้จังหวัดทุกจังหวัด ในเขตศึกษา 2 เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล รวม 4 จังหวัด
2. สุ่มตัวอย่างโรงเรียนมาใช้ในการวิจัยประมาณร้อยละ 50 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในแต่ละจังหวัด ได้ตัวอย่างโรงเรียนสำหรับการวิจัยครั้งนี้ 14 โรงเรียน คือ

- 2.1 จังหวัดยะลา 3 โรงเรียน ได้แก่
 - 2.1.1 โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง
 - 2.1.2 โรงเรียนสตรียะลา
 - 2.1.3 โรงเรียนรามันห์ศรีวิทย์
- 2.2 จังหวัดปัตตานี 4 โรงเรียน ได้แก่
 - 2.2.1 โรงเรียนเบญจมาชุตี
 - 2.2.2 โรงเรียนสตรีปัตตานี
 - 2.2.3 โรงเรียนสายบุรีแจ้งประชาคาร
 - 2.2.4 โรงเรียนสุวรรณไพบูลย์
- 2.3 จังหวัดนราธิวาส 5 โรงเรียน ได้แก่
 - 2.3.1 โรงเรียนนราธิวาส
 - 2.3.2 โรงเรียนสตรีนราธิวาส
 - 2.3.3 โรงเรียนรือเสาะชนูปถัมภ์
 - 2.3.4 โรงเรียนสุโหงโกลด
 - 2.3.5 โรงเรียนเวียงสุวรรณวิทยาคม
- 2.4 จังหวัดสตูล 2 โรงเรียน ได้แก่
 - 2.4.1 โรงเรียนสตูลวิทยา
 - 2.4.2 โรงเรียนกำแพงวิทยา

3. กลุ่มตัวอย่าง

3.1 ครูฝ่ายบริหารที่ไม่ประจำอยู่ในโรงเรียน ได้แก่ ศึกษานิเทศก์จังหวัด ผู้ช่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอ และผู้ช่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ ที่โรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างสังกัดอยู่ มีจำนวน 21 คน

3.2 ครูฝ่ายบริหารที่ประจำอยู่ในโรงเรียน ได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ในกลุ่มโรงเรียนตัวอย่าง มีจำนวน 38 คน

3.3 ครูฝ่ายวิชาการ สุ่มมาใช้ในการวิจัยประมาณร้อยละ 50 ของจำนวนครูในแต่ละโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนครูในกลุ่มตัวอย่าง 346 คน

3.4 ผู้ปกครองนักเรียน สุ่มตัวอย่างจากผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนละ 10 คน ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองนักเรียนรวม 140 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. เอกสาร ทะเบียน หนังสือ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ผลที่ได้จากการศึกษาภาคสนาม (field study) เทคนิคในการสังเกต และสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ
3. แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นแบบวัดพฤติกรรมเกี่ยวกับงานบริหาร การศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา รวม 5 ด้าน คืองานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจกรรมนักเรียน งานธุรการ และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

การสร้างแบบสอบถาม

เนื่องจากการวิจัยเรื่องงานบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัศึกษานี้ เป็นงานวิจัยโครงการ มีผู้ร่วมโครงการวิจัย 13 คน โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 12 เขตการศึกษา และกรุงเทพมหานคร ดังนั้นในการสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยทั้งหมดจึงได้ร่วมประชุมปรึกษาหารือกันหลายครั้ง ทั้งนี้เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่เหมาะสมที่สุด โดยอยู่ภายใต้การให้คำแนะนำและปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยอย่างใกล้ชิด

สำหรับการสร้างแบบสอบถามได้ดำเนินการดังนี้

1. กำหนดขอบข่ายของงานทั้ง 5 ประเภท คืองานวิชาการ , งานบุคลากร งานกิจกรรมนักเรียน งานธุรการ และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
2. แบ่งผู้วิจัยออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 2 คนบ้าง 3 คนบ้าง ทั้งนี้เพื่อแต่ละกลุ่มจะได้ศึกษาเนื้อหาและขอบข่ายของงานแต่ละประเภทได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน และให้แต่ละ

กลุ่มสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษานั้น ๆ

3. นำแบบสอบถามของแต่ละกลุ่มมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม แล้วนำส่งอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย เพื่อพิจารณาแก้ไขปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง

4. นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองสอบ (try-out) กับครูฝ่ายบริหาร ครูฝ่ายวิชาการ และผู้ปกครองนักเรียน ที่จังหวัดสมุทรปราการ นนทบุรี และกรุงเทพมหานคร แล้วนำแบบสอบถามดังกล่าวมาพิจารณาตรวจ แก้ไขและปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีลักษณะเป็นคำถามที่ใช้วัดพฤติกรรมในการบริหารงาน 5 ด้านคือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมี 3 ชุด คือ

1. ชุดที่ 1 สำหรับครูฝ่ายบริหาร
2. ชุดที่ 2 สำหรับครูฝ่ายวิชาการ
3. ชุดที่ 3 สำหรับผู้ปกครองนักเรียน

แบบสอบถามทั้ง 3 ชุด แบ่งเป็น 2 ตอนคือ

- ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาของโรงเรียน
- ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว

รายละเอียดเกี่ยวกับแบบสอบถามแต่ละชุดมีดังนี้

1. แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับครูฝ่ายบริหาร ตามทั้งสิ้น 65 ข้อคือ
 - ข้อ 1 - 17 ถามเกี่ยวกับงานวิชาการ
 - ข้อ 18 - 32 ถามเกี่ยวกับงานบุคลากร
 - ข้อ 33 - 44 ถามเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน

- ข้อ 45 - 54 ถามเกี่ยวกับงานธุรการ
 ข้อ 55 - 65 ถามเกี่ยวกับงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

2. แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับครูฝ่ายวิชาการ ถามทั้งสิ้น 62 ข้อคือ

- ข้อ 1 - 17 ถามเกี่ยวกับงานวิชาการ
 ข้อ 18 - 26 ถามเกี่ยวกับงานบุคลากร
 ข้อ 27 - 44 ถามเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน
 ข้อ 45 - 51 ถามเกี่ยวกับงานธุรการ
 ข้อ 52 - 62 ถามเกี่ยวกับงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

3. แบบสอบถามชุดที่ 3 สำหรับผู้ปกครองนักเรียน ถามทั้งสิ้น 47 ข้อคือ

- ข้อ 1 - 10 ถามเกี่ยวกับงานวิชาการ
 ข้อ 11 - 15 ถามเกี่ยวกับงานบุคลากร
 ข้อ 16 - 27 ถามเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน
 ข้อ 28 - 33 ถามเกี่ยวกับงานธุรการ
 ข้อ 34 - 47 ถามเกี่ยวกับงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ทั้งนี้โดยมีหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการกองการมัธยมศึกษาไปด้วย ทำให้ได้รับความร่วมมือและความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอันมาก

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2519 ถึงวันที่ 10 มีนาคม 2519

สำหรับแบบสอบถามที่ส่งไปนั้น ได้รับคืนมาดังนี้

1. ครูฝ่ายบริหาร ส่งไป 59 ฉบับ ได้รับคืน 51 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.44
 2. ครูฝ่ายวิชาการ ส่งไป 346 ฉบับ ได้รับคืน 312 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.17
 3. ผู้ปกครองนักเรียน ส่งไป 140 ฉบับ ได้รับคืน 122 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.14
- รวมส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 545 ฉบับ ได้รับคืน 485 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.99

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้คาร์ยละเอียด และคะแนนเฉลี่ยในการวิเคราะห์พฤติกรรมของงานบริหารการศึกษาแต่ละประเภท ส่วนรายละเอียดของพฤติกรรมแต่ละข้อ เสนอไว้ในภาคผนวก

ในการหาคาร์ยละเอียด ใช้จำนวนความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นน้ำหนักแสดงค่าของพฤติกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติงานการศึกษาในค่านั้น ๆ จำนวนความถี่ของผู้ตอบสูงที่ลำดับของพฤติกรรมสูง (เช่น มากที่สุด มาก บ่อยที่สุด หรือบ่อย) แสดงว่าโรงเรียนปฏิบัติงานตามพฤติกรรมข้อนั้นสูง จำนวนความถี่ของผู้ตอบสูงที่ลำดับชั้นของความประพฤติก่า (เช่น น้อย น้อยที่สุด ไม่เคยเลย หรือไม่มีเลย) แสดงว่าโรงเรียนปฏิบัติงานตามพฤติกรรมนั้นต่ำ หรือไม่ได้ปฏิบัติเลย สำหรับแบบสอบถามที่มีข้อคำถามในเชิงนิเสธ หรือไม่ถูกต้องตามหลักบริหารการศึกษา จะมีความหมายตรงกันข้าม กล่าวคือจำนวนความถี่ของผู้ตอบสูงที่ลำดับชั้นของพฤติกรรมสูง แสดงว่าโรงเรียนปฏิบัติงานตามพฤติกรรมค่านั้นต่ำ จำนวนความถี่ของผู้ตอบสูงที่ลำดับชั้นของพฤติกรรมต่ำ แสดงว่าโรงเรียนปฏิบัติงานตามพฤติกรรมค่านั้นสูง ดังนั้นในการวิเคราะห์ข้อมูลของพฤติกรรมแต่ละค่าน จะนำลำดับชั้นของพฤติกรรมข้อที่มีคำถามในเชิงนิเสธ หรือไม่ถูกต้องตามหลักบริหารการศึกษามาเรียงใหม่ จึงจะนำความถี่ไปรวมกับข้ออื่น ๆ

ข้อคำถามที่มีความหมายในเชิงนิเสธ หรือไม่ถูกต้องตามหลักบริหารการศึกษามี

ดังนี้

1. แบบสอบถามสำหรับครูฝ่ายบริหาร ได้แก่อข้อ 2, 17, 38, 40, 43, 46

และ 47

2. แบบสอบถามสำหรับครูฝ่ายวิชาการ ได้แก่อข้อ 4, 26, 41, 42, 43 และ

51

3. แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองนักเรียน ได้แก่อข้อ 12, 14, 15, 26, 27

และ 33

ในการหาคะแนนเฉลี่ย ได้กำหนดคะแนนสำหรับลำดับขั้นของพฤติกรรมแต่ละข้อ

ดังนี้

1. 4 คะแนนสำหรับข้อที่ตอบว่า มากที่สุด หรือบ่อยที่สุด
2. 3 คะแนนสำหรับข้อที่ตอบว่า มาก หรือบ่อย
3. 2 คะแนนสำหรับข้อที่ตอบว่า น้อย หรือพอใช้
4. 1 คะแนนสำหรับข้อที่ตอบว่า น้อยที่สุด หรือไม่ดี
5. 0 คะแนนสำหรับข้อที่ตอบว่า ไม่เคยเลย ไม่มีเลย ไม่ได้ทำ หรือ ไม่ดีเลย

สำหรับข้อที่มีความหมายในเชิงนิเสธ หรือไม่ถูกต้องตามหลักบริหารการศึกษาดัง
ที่ได้อกล่าวแล้วข้างต้น การให้คะแนนสำหรับพฤติกรรมแต่ละข้อ ก็จะให้กลับกัน ดังนี้

1. 0 คะแนนสำหรับข้อที่ตอบว่า มากที่สุด หรือบ่อยที่สุด
2. 1 คะแนนสำหรับข้อที่ตอบว่า มาก หรือบ่อย
3. 2 คะแนนสำหรับข้อที่ตอบว่า น้อย หรือพอใช้
4. 3 คะแนนสำหรับข้อที่ตอบว่า น้อยที่สุด หรือไม่ดี
5. 4 คะแนนสำหรับข้อที่ตอบว่า ไม่เคยเลย ไม่มีเลย ไม่ได้ทำ หรือ ไม่ดีเลย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าร้อยละ (percentage ratio) ใช้สูตรดังนี้

$$\text{การร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น} \times 100}{\text{ความถี่ทั้งหมด}}$$

2. ค่าคะแนนเฉลี่ย (mean) ใช้สูตรดังนี้

$$\text{ค่าคะแนนเฉลี่ยของรายการใด} = \frac{\text{คะแนนรวมของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}}$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย